

Ο.-

..... Σ Η Μ Α

" Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ". Λαογραφικὴ ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Μουσικὴ ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σῆμα σβῆνει

Ο.-

Κάτω ἀπὸ ξένες ἐπιρράτειες, ὁ Ἑλληνισμός τοῦ Πόντου καί τοῦ Καυκάσου ὑπέστη πολλές ταλαιπωρίες. Φυσικὰ τό κύριο μέλημα τοῦ ἦταν, νά κρατήσῃ πιστά τίς ἑθνικὲς παραδόσεις. Αὐτό τό κατόρθωσε μέ ὑπεράνθρωπες θυσίες ὡς ἐκ θαύματος θά λέγαμε.

Σήμερα στήν ἐμπομπή μας θά ἀσχοληθοῦμε μέ ὠρισμένες ἐκδηλώσεις τοῦ Ποντιακοῦ λαοῦ τοῦ Καυκάσου, καί συγκεκριμένα τῆς περιοχῆς Κάρς.

Στὴν περιοχή τοῦ Κάρς τελοῦσαν ὑπὸ τὴν Ρωσικὴ ἐπιρράτεια οἱ Πόντιοι ἐπὶ 40 περίπου χρόνια, ἤτοι ἀπὸ τό 1878 μέχρι τό 1922, ὅποτε ἐπαναπατρίστησαν στήν Ἑλλάδα. Οἱ Πόντιοι μέ τὴν σαραντάχρονη αὐτὴ ζωὴ τους στό Κάρς, δέν ἄλλαξαν καθόλου τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τους. Σημειώνουμε μάλιστα, ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς περιοχῆς Κάρς ἀπὸ ἀποφῆ θρησκευτικῆς πίστεως ἀνακουφίστηκαν, διότι ἡ Ρωσσία, ὑπὸ τὴν ἐπιρράτεια τῆς ὁποίας ζοῦσαν, ἦταν ὁμόθρησκη. Ὁ τομέας, πού ἔπρεπε νά προσέξουν οἱ Καρσαῖοι, ἦσαν οἱ κοινωνικοὶ δεσμοὶ μέ τό Ρωσικὸ λαό, κυρίως στό ζήτημα τοῦ γάμου.

Στὴν περιοχή τοῦ Κάρς οἱ Πόντιοι οὐδέποτε - ἐκτός ἀπὸ πολὺ σπάνιες περιπτώσεις - ἔρχονταν εἰς γάμου κοινωνίαν μέ Ρῶσσο. Ἐπεδίωκαν πάσῃ θυσίᾳ νά διατηρήσουν τὴν Φυλὴ ἑθνολογικὰ ἀναλλοίωτη.

Τό διόλουθο δίστιχο, γνωστὸ, φυσικὰ, καί στὸν Πόντο, στήν περιοχή Κάρς πῆρε στενότερη ἔννοια.

Καλὰ ποῖνα κι' ἐγάπεσα σὴ μαχαλά μ' ἰορτσόπον,
ἐμπάλιν', ἐβγάλιν', ἐλέπ' ἄτο καί χαίρεται τό φόπο μ'.

Τραγουδιόταν τό δίστιχο αὐτό ὅχι μονάχα μέ τὴν ἐρωτικὴ του σημασία, ἀλλὰ καί μέ τὴν ἄλλη: Καλὰ ἔκανα καί ἀγάπησα κορίτσι τῆς γειτονιάς, Ἑλληνίδα κλπ. Πολὺ στενὴ ἡ ἀντίληψη αὐτή, θά ἔλεγε ὁ σημερινὸς διεθνιστής καί δίκαιο ἔχει. Ὅμως ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔτσι μπόρεσε καί διατηρήθηκε καί νά σωθῇ καί νά σώσῃ μαζί καί τὸν πολιτισμὸ του, ὁ ὁποῖος ἀποτελέσσε τὴ βάση τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Κάτω από τή Ρωσική ἐπιρράτεια,οί Πόντιοι τῆς περιοχῆς Κάρς ζοῦσαν ὑπό τό καθεστώς τοῦ Τσάρου,ὑπακούοντες στούς νόμους καί στίς ἐπιταγές του. Ἡ Τσαρική Κυβέρνηση τούς ἐπεστράτευε,σέ ὥρα πολέμου,τούς ἔπαιρνε στίς διάφορες ἀγγαρεῖτες καί τόσα ἄλλα.Οί ἀγγαρεῖτες αὐτές διαρκοῦσαν, ὅσο καί ὁ πόλεμος. Ὑπῆρχαν ἀγγαρεῖτες ἀκόμη καί ἐν καιρῷ εἰρήνης,ὅταν ἐπρόκειτο ὁ Τσάρος νά κάνη διάφορα ἔργα,στρατιωτικά κυρίως.

Στό ἐπόμενο δίστιχο ὁ λαϊκός ποιητής - τή φορά αὐτή δέν καθορίζε-
ται καθαρά,ἀν πρόκειται γιά μάνα ἢ ἐρωμένη - τραγουδᾷ τόν πόνο του.
Ὁ ἀγαπημένος τους βρίσκεται στήν ὑπηρεσία τοῦ Τσάρου,στίς ἀγγαρεῖς,
- σά πόζια.

..... Λ Υ Ρ Α

Κουρπάν ἐγώ νά ἵνουμει σῇ σαποκί σ'τά τόζια,
ἃς ἔλεπανε τ'ὀμμάτια μ',πῶς ἐλάλνες σά πόζια.

"Ἀς μπορούσαν νά σέ δοῦν τά μάτια μου,ἀγαπημένε μου,ἐκεῖ στά μακρυά
ὅπου προσφέρεις,χωρίς ἀμοιβή,τό μόχθο σου γιά τά συμφέροντα ξένου κρά-
τους.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Στήν περιοχή τοῦ Κάρς ὑπῆρχε ἡ ἐξῆς συνήθεια:Κατά τό τριήμερο τοῦ
Πάσχα τά νεαρά κορίτσια καί οἱ νιόπαντρες νύφες ἔπρεπε νά πάρουν ὅλα
τά μέτρα τους γιά τήν ἀποφυγή ἐνός κινδύνου."Ὅπως εἶναι γνωστό,εἰς
τήν περιοχή Κάρς ζοῦσαν καί Ρῶσσοι.Αὐτοί εἶχαν μιά συνήθεια,ὅταν ἐπι-
σιέπωνταν τό Πάσχα τά διάφορα σπίτια,νά φιληθοῦν μέ ὅλους ἀνεξαιρέ-
τως τούς σπιτικούς.Χριστιανικό τό ἔθιμο,ἔμως οἱ Πόντιοι δέν εἶχαν
ἐμπιστοσύνη στούς Ρώσσους.Πίστευαν,πῶς αὐτοί θά φιλοῦσαν τά κορίτσια
τους πονηρά."Ἔτσι οἱ μάνες μόλις ἀντιλαμβάνονταν,νά πλησιάζουν Ρῶσ-
σοι τήν ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς,ἀμέσως ἐξαφάνιζαν τίς κοπέλλες καί τίς νε-
αρές νύφες.

-Ἀγλήγορα-ἀγλήγορα οἱ Ρουσάντ'ἔρθαν,θά φιλοῦνε σας,ἐμπᾶτε σά
μαντριά.-

"Ἐμπαιναν λοιπόν οἱ Ρῶσσοι στά σπίτια τῶν Ρωμιῶν τήν ἡμέρα τῆς Λα-
μπρῆς,ἐκινῶν τό " Χριστός Ἀνέστη " μά δέν συναντοῦσαν νεαρές γυναῖ-
κες.Καταλάβαιναν,τί συνέβαινε καί γελοῦσαν λέγοντας:Τί διάλο,ἐσεῖς

ἔδῳ δέν ἔχετε νεαρές γυναῖκες;

Καί τήν συμπεριφορά αὐτή τῶν Ποντίων τοῦ Κάρς θά τήν χαρακτηρίσῃ ἕ-
νας προοδευτικός τοῦ καιροῦ μας, ὡς μιᾶ στενὴ ἀντίληψη. Δέ βαριέσαι, τό-
σος σάλος γιὰ ^{αἱ} ἕνα φιλεῖ καί μάλιστα τήν ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς; Δέν πρόκειται
βέβαια νά κρίνωμε τώρα ποιά ἀντίληψη περὶ ἠθικῆς εἶναι ἡ πιό σωστή. Μο-
νάχα τοῦτο μποροῦμε νά ποῦμε: Ἡ αὐστηρή ἠθική τῶν Ποντίων ἦταν ἓνα ἀπό
τά βασιμώτερα χαρακτηριστικά τῆς κοινωνικῆς τους ζωῆς, πρό παντός, ὅσον
ἀφορᾷ τήν κοπέλλα. Τήν ἤθελαν μέχρι τήν ὥρα τοῦ γάμου ἀγνό λουλούδι.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Κλείνομε τό πρόγραμμά μας μέ διάφορα Ποντιακά δίστιχα.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη Πέμπτη, αὐτή τήν ὥρα.

..... Σ Η Μ Α

Μετεδόθη ἡ λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας " Ποντιακοί ἀντίλα-
λοι ". Τό κείμενο ἔγραψε ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

..... τό σῆμα σβήνει